

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Декан факультету
педагогіки і психології
професор Т. О. Олефіренко

_____ (підпис)

« ____ » _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
Психологічний супровід інклюзивної освіти
(назва дисципліни)
освітнього ступеня магістр

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність 053 Психологія (практична психологія)

Шифр за навчальним планом СВ03

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Психологічні основи інклюзивної освіти» затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова «___» _____ 20___ року, протокол № _____ .

Розробники програми: кандидат психологічних наук, доцент Лапченко І.О.

Затверджено на засіданні кафедри психології і педагогіки
(назва кафедри)

«___» _____ 20___ року, протокол № _____

Завідувач кафедри _____

Лапченко І.О.

I. Опис навчальної дисципліни
Шифр за навчальним планом СВ03

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни	Методи навчання і форми контролю	
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів – 3	1) За джерелом інформації: •Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація), пояснення, розповідь, бесіда. •Наочні: спостереження, демонстрація. 2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні. 3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі. 4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів. 5) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).	
Спеціальність 053 Психологія (практична психологія)	Загальна кількість годин – 90		
Освітній рівень – магістр	<i>Денна</i>		
	<i>Заочна</i>		
Нормативна	Лекції:		
	-		6
	Семінарські заняття:		
	-		6
	Лабораторні заняття:		
	-		-
	Індивідуальна робота:		
9	-		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом 1	Самостійна робота:		
	81	78	
Семестр - I		Форми поточного контролю: - виступи на семінарських; - виконання індивідуальних завдань науково-дослідницького характеру; - співбесіда на консультаціях під час самостійної роботи.	
Тижневе навантаження - аудиторне: 2 год. - самостійна робота: 3 год.			
Мова викладання - українська			
Форма підсумкового контролю <i>залік</i>			

Реформування та модернізація в галузі освіти в нашій країні відбувається згідно з демократичними соціально-економічними перетвореннями і пріоритетами сьогодення, які засвідчують право кожної дитини на здобуття освіти, адекватної її пізнавальним можливостям. В Україні законодавчо визнано право дітей з особливими освітніми потребами на навчання у закладах освіти за місцем проживання.

Система освіти, що передбачає надання освітніх послуг в умовах закладу освіти й базується на принципі забезпечення основоположного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання набула назву інклюзивної освіти. Впровадження інклюзивної освіти в нашій країні зумовили потребу у підготовці психологів до роботи в інклюзивному освітньому середовищі та необхідність ввести в систему психолого-педагогічної підготовки дисципліну «Психологічний супровід інклюзивної освіти».

Навчальна дисципліна «Психологічний супровід інклюзивної освіти» базується на матеріалах сучасних вітчизняних та зарубіжних наукових досліджень з інклюзивного навчання, пропонується для вдосконалення професійної майстерності студентів психологічних спеціальностей, які навчаються у закладах вищої освіти та закладах післядипломної освіти.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій Міністерства освіти і науки України, які відображені:

– *Концепції розвитку інклюзивної освіти* (наказ МОН від 01.10.2010 р. № 912), де в частині модернізації вищої педагогічної освіти передбачено спеціальну підготовку педагогічних кадрів для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання;

– *інструктивно-методичному листі МОН, молоді та спорту № 1/9- 384* від 18.05.2012 р. «Організація навчально-виховного процесу в умовах інклюзивного навчання»;

– *методичному листі МОН, молоді та спорту України № 1/9-529* від 26.07.2012 р. «Про організацію психологічного і соціального супроводу в умовах інклюзивного навчання», розробленому з метою запровадження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах 5 (постанова Кабінету Міністрів України від 15.08.2011 р. № 872), і в якому визначено функції і повноваження соціального педагога в контексті забезпечення соціального супроводу всіх учасників освітнього процесу в умовах інклюзивного навчання.

На сучасному етапі розвитку освітньої системи в Україні активного впровадження набуває інтегрування дітей з порушеннями психофізичного розвитку в освітній простір, що зумовлює суттєве оновлення змісту, організаційних форм і технологій навчання, виховання і розвитку цієї категорії дітей, забезпечення їм психолого-педагогічного та соціального супроводу в просторі закладів дошкільної та загальної середньої освіти.

Мета курсу:

– формування системи наукових знань про сутність, основні завдання, напрями психологічно-педагогічної роботи з дітьми, які мають особливі потреби, у закладах дошкільної та загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання;

особливості організації, нормативно-правове забезпечення, проблеми і перспективи проектування інклюзивного освітнього середовища для цих дітей;

- формування загальнокультурних та професійних компетенцій психологів, практичних психологів, необхідних для ефективної діяльності в процесі реалізації програм інклюзивного навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку;

- здійснення особистісно-мотиваційної, когнітивної та практичної підготовки майбутніх бакалаврів соціальної педагогіки до реалізації інклюзивної моделі освіти на різних рівнях системи освіти..

Завдання курсу:

- сформувати професійний світогляд і наукові уявлення про сутність інклюзивної освіти на основі аналізу провідних концептуально-методологічних підходів до визначення поняття «інклюзивна освіта»;

- сформувати уявлення про загальні тенденції розвитку інклюзивної освіти у світі та в Україні;

- сформувати практичні навички і уміння визначати зміст, методи і оптимальні структурно-організаційні форми здійснення професійної діяльності соціальних педагогів у навчальних закладах з інклюзивною формою навчання;

- виробити навички командної роботи при навчанні та вихованні дітей з особливими освітніми потребами;

- забезпечити досконале володіння стратегіями взаємодії з батьками дітей з порушеннями психофізичного розвитку;

- виробити усвідомлення необхідності зростання педагогічної майстерності.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

загальнокультурні:

- здатність вивчати об'єкти і процеси з точки зору соціоекономічних та культурно-історичних умов їх виникнення;
- володіння практичними способами пошуку наукової і професійної інформації з використанням сучасних комп'ютерних засобів, мережевих технологій, баз даних і знань;

- здатність брати участь у професійних дискусіях та інтерактивних обговореннях, логічно аргументуючи власну точку зору;

- здатність вибудовувати соціальну взаємодію на принципах толерантності;

- здатність до самовдосконалення та саморозвитку на основі рефлексії своєї діяльності;

- здатність використовувати інноваційні технології в практичній діяльності;

професійні:

- здатність враховувати загальні, специфічні (при різних типах порушень) закономірності та індивідуальні особливості психічного та психофізіологічного розвитку, особливості регуляції поведінки і діяльності дитини у різні вікові періоди;

- здатність розуміти високу соціальну значущість професії, відповідально і якісно виконувати професійні завдання, дотримуючись принципів професійної етики;

- здатність брати участь у міждисциплінарній та міжвідомчій взаємодії спеціалістів у вирішенні професійних завдань у галузі психолого-педагогічної діяльності з метою формування системи позитивних міжособистісних стосунків, психологічного клімату та організаційної культури в освітньому закладі;

- здатність організовувати міжособистісні контакти, спілкування учнів з порушеннями психофізичного розвитку та їх ровесників у процесі внутрішньошкільної інтеграції, спільну діяльність дітей та дорослих, спільну та індивідуальну діяльність дітей відповідно до вікових норм їх розвитку;

- здатність проектувати і здійснювати діагностичну роботу, профілактичні та корекційно-розвивальні програми для дітей з різними видами порушень психофізичного розвитку;

- володіння сучасними технологіями проектування і організації наукового дослідження у своїй професійній діяльності на основі комплексного підходу до вирішення проблем професійної діяльності.

Вимоги до вхідних знань, умінь та навичок: успішне засвоєння навчальних дисциплін: «Педагогіка», «Соціальна педагогіка», «Вікова психологія», «Соціальна психологія», «Основи дефектології», «Організація шкільної соціально-психологічної служби», «Філософія освіти», «Спеціальна психологія».

В результаті вивчення дисципліни студент повинен:

- **знати:** основний зміст, структуру, напрями, специфіку діяльності практичного психолога з організації та впровадження інклюзивного навчання; науково обґрунтовані методи і сучасні технології в організації власної професійної діяльності; особливості взаємодії практичного психолога зі спеціалістами інших служб в системі інклюзивного навчання; норми професійної етики практичного психолога;

- **вміти:** використовувати теоретичні знання і практичні уміння, отримані під час вивчення різних навчальних дисциплін психолого-педагогічного спрямування, при організації психолого-педагогічного супроводу всіх учасників освітнього процесу в умовах інклюзивного навчання; ефективні стратегії взаємодії з різнопрофільними фахівцями та батьками дітей з особливими потребами; складати програму діяльності спеціалістів психологічної служби закладів освіти з проектування інклюзивного освітнього середовища для дітей з порушеннями психофізичного розвитку; працювати з нормативно-правовими джерелами і оформлювати документацію, що регламентує діяльність практичного психолога в системі інклюзивної освіти;

- **володіти:** навичками відбору змісту, форм і методів діяльності практичного психолога в організації психологічної служби в системі інклюзивної освіти; навичками створення сприятливих умов для взаємодії дітей з особливими потребами з соціально-психологічним середовищем з метою попередження виникнення або усунення вже існуючих дестабілізуючих факторів та формування стійкості до ситуацій дезадаптації; навичками побудови

системи психологічного супроводу дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах закладів дошкільної та загальної середньої освіти.

II. Тематичний план дисципліни «Психологічний супровід інклюзивної освіти»

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредитів ЄКТС 90 годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма)					Кількість годин (заочна форма)				
		Аудиторні	Інд.робота	семінарські	Лабораторні	СРС	Аудиторні	Лекції	Практичні	Семінарські	СРС
Модуль 1. Методологічні та законодавчо-нормативні засади інклюзивної освіти											
1.	Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи		2			10	1				9
2.	Інклюзія – стратегія міжнародного та українського законодавства		1			10					9
3.	Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі		1			10	1	1			9
Модуль 2. Інклюзивна освіта – від основ до практики											
4.	Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі		1			11	1	1			10
5.	Роль родини в процесі інтегрування дитини з особливими потребами в соціокультурне середовище		1			10		1			10
6.	Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання		1			10	1	1		1	10
7.	Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного процесу в ЗДО		1			10	1	1		1	10
8.	Соціально-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного процесу в ЗЗСО		1			10	1	1		2	11
Разом:			9			81	6	6		4	78

IV. Зміст дисципліни

№	3.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть год	
		В.	Л.
1.	Модуль 1. Методологічні та законодавчо-нормативні засади інклюзивної освіти	В.	Л.
1.	<i>Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи</i> <i>Зміст теми.</i> Вступ до навчального курсу: програма, структура та очікування. Визначення понять «інтеграція», «соціальна інтеграція», «освітня інтеграція», «інклюзія», «інклюзивна освіта», «інклюзивне навчання», «порушення психофізичного розвитку», «особливі потреби» та ін. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Історичне підґрунтя інклюзивної освіти. Історія спеціальної освіти й інклюзії. Еволюція ставлення суспільства та держави до осіб з психофізичними порушеннями й становлення системи спеціальної освіти. Соціальна та медична моделі порушень психофізичного розвитку. Основні принципи інклюзивної освіти. Міжнародні організації, що формують політику в галузі інклюзивної освіти. Досвід реалізації інклюзивної освіти в країнах Європи.	10	
1. 2.	<i>Тема 2. Інклюзія – стратегія міжнародного та українського законодавства</i> <i>Зміст теми.</i> Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти, зокрема, Саламанська декларація та документи ООН і ЮНЕСКО. Приклади з законодавчо-нормативної бази окремих країн. Освітні закони України Сучасна освітня нормативно-правова база (положення про спеціальну школу, положення про інклюзивно-ресурсний центр, положення про індивідуальне навчання, порядок організації інклюзивного навчання в освітніх закладах тощо).	10	
1. 3	<i>Тема 3. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі</i> <i>Зміст теми.</i> Характеристика спеціальної освіти в Україні (вертикальна та горизонтальна структура; спеціальні заклади дошкільної та загальної середньої освіти, навчально-реабілітаційні та оздоровчі багатопрофільні центри і т. ін.). Класифікація порушень психофізичного розвитку у дітей. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти. Розгляд і обговорення окремих найпоширеніших контрверсійних питань у навчанні дітей з особливими потребами.	10	
2.	Модуль 2. Інклюзивна освіта – від основ до практики		
2. 1	<i>Тема 4. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі</i> <i>Зміст теми.</i> Створення адекватних організаційно-педагогічних умов – запорука успішного інклюзивного навчання. Професійне співробітництво як одна з основних умов ефективного інклюзивного навчання і виховання дітей з психофізичним и порушеннями. Науково-методичні основи професійного співробітництва в інклюзивному навчальному закладі. Професійне співробітництво як сучасна тенденція організації освітнього процесу.	10	

	Психолого-педагогічні особливості професійного співробітництва. Організація професійного співробітництва в інклюзивній школі. Бар'єри в розвитку професійного співробітництва. Організація діяльності міждисциплінарної команди спеціалістів. Специфіка співробітництва різних фахівців в інклюзивній школі.		
2. 2	<i>Тема 5. Роль родини в процесі інтегрування дитини з особливими потребами в соціокультурне середовище</i> <i>Зміст теми.</i> Роль сім'ї в процесі інтегрування дитини з особливими освітніми потребами в освітнє середовище. Батьки як члени навчальних команд. Роль батьків в оцінюванні розвитку своєї дитини. Завдання батьків як членів навчальної команди. Допомога громадських організацій та соціальних служб. Волонтерство та адвокатство батьків. Психолого-педагогічні умови формування батьківської компетентності у родинах дітей з порушеннями психофізичного розвитку.	10	
2. 3	<i>Тема 6. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання.</i> <i>Зміст теми.</i> Корекційно-розвивальна робота як складова психолого-педагогічного супроводу дітей з особливостями психофізичного розвитку. Поняття про корекційну спрямованість навчання. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання. Основні принципи корекційно-розвивальної роботи. Шляхи забезпечення корекційного компоненту інклюзивної освіти. Алгоритм визначення корекційних цілей. Корекційно спрямовані методики навчання. Засоби корекції. Участь батьків у забезпеченні ефективності корекційної роботи. Значення корекційного психолого-педагогічного супроводу для загального розвитку дитини з особливими освітніми потребами. Курикулум освітнього та корекційно-розвивального процесів. Модифікація й адаптація курикулуму.	10	
2. 4	<i>Тема 7. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного процесу в ЗДО</i> <i>Зміст теми.</i> Значення психолого-педагогічного супроводу дітей, які мають особливі потреби, в інклюзивних закладах дошкільної освіти. Завдання і зміст психолого-педагогічного супроводу в умовах інклюзивного навчання. Алгоритм діяльності практичного психолога в інклюзивному закладі дошкільної освіти. Створення сприятливого навчально-розвивального інклюзивного середовища. Взаємодія практичного психолога інклюзивного ЗДО із сім'єю та іншими інституціями з проблем дитинства. Психолого-педагогічний патронат сімей, які мають дітей раннього і дошкільного віку з порушеннями психофізичного розвитку, в контексті модернізації системи дошкільної освіти.	10	
2. 5	<i>Тема 8. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного процесу в ЗССО</i> <i>Зміст теми.</i> Значення психолого-педагогічного супроводу дітей, які мають особливі потреби, у закладах загальної середньої освіти. Завдання і зміст психолого-педагогічного супроводу цих дітей у закладах загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання. Алгоритм діяльності практичного психолога та його функції в інклюзивному освітньому середовищі. Співпраця практичного психолога з іншими учасниками освітнього процесу, спеціалістами соціальної сфери з метою забезпечення корекційно-розвивальної роботи з учнями, які мають порушення психофізичного розвитку. Портфоліо – технологія якісного оцінювання навчальних досягнень.	11	

4.2. Плани семінарських, практичних, лабораторних занять

Модуль 1. Методологічні та законодавчо-нормативні засади інклюзивної освіти

Тема 1. Генезис науково-термінологічних підходів до проблеми залучення осіб з ОПФР в освітньому просторі

I. Запитання для дискусії :

1. Як Ви розумієте розмаїття, гнучкість і трансформацію освітнього середовища? Наведіть приклади розмаїття освітнього середовища, гнучкості освітнього процесу та трансформації освітньої системи.
2. Як соціально-політичні процеси вплинули на освіту дітей з порушеннями психофізичного розвитку?
3. Зазначте відмінності між термінами: «аномальні діти» та «діти з особливими освітніми потребами».

II. Індивідуальні завдання для студентів

- 1.А. Заповніть картку: «Понятійно-категоріальний апарат інклюзивної освіти»

Поняття	Зміст
Діти з особливими освітніми потребами	
Сегрегація	
Інтеграція	
Освітня інтеграція	
Соціальна інтеграція	
Інклюзія	
Інклюзивна освіта	
Інклюзивне навчання	

- 1.Б. Заповніть картку: «Основні переваги інклюзивного підходу для різних учасників освітнього процесу»

Учасники освітнього процесу	Основні переваги підходу
Діти з особливими потребами	
Діти з типовим розвитком	

Педагоги	
Суспільство	
Батьки	

1.В. Заповніть картку: «Основні ознаки сегрегативного та інклюзивного навчання»

Основи сегрегативного навчання	Основи інклюзивного навчання

2. Демонстрація презентації на тему: «Розвиток інклюзивної освіти в зарубіжній країні» (одна країна на вибір студента).

Тема 2. Українське освітнє законодавство та нормативно-правові акти в галузі інклюзивної освіти

I. Запитання для дискусії :

1. Назвіть і проаналізуйте основні міжнародні документи в галузі прав осіб з порушеннями психофізичного розвитку.
2. На основі теоретичних знань визначте зобов'язання держав, які ратифікували: Конвенцію ООН про права дитини, стаття 28: «Держави визнають право дитини на освіту, з метою поступової реалізації цього права на основі надання рівних можливостей вони повинні ...» та Конвенцію ООН про права людей з інвалідністю.
3. Розкрийте завдання, які ставить ООН перед освітою осіб з особливими потребами та основні принципи інклюзивної освіти, задекларовані у Саламанській декларації. Конвенція ООН про права людей з інвалідністю.
4. Назвіть і проаналізуйте нормативно-правові документи, які забезпечують корекційно-реабілітаційну допомогу дітям з особливими потребами в Україні.
5. Визначте шляхи, якими можна досягти рівного доступу до якісної освіти.
6. Охарактеризуйте основні негативні фактори, що створюють труднощі для впровадження інклюзивного виховання

II. Індивідуальні завдання для студентів

1. Підготуйте презентацію на тему: «Закони та нормативно-правові акти, які регламентують інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами в Україні»

Прокоментуйте визначення, подане в Саламанській декларації: «У рамках інклюзивних шкіл діти з особливими освітніми потребами мають одержувати додаткову допомогу, яка потрібна їм для забезпечення їхнього повноцінного навчання. Інклюзивні школи є найефективнішим засобом, що гарантує солідарність між дітьми з особливими потребами та їхніми однолітками. Зарахування дітей до спеціальних шкіл, спеціальних класів чи до секцій у межах будь-якої школи на постійній основі має бути винятком, рекомендованим тільки в тих випадках, коли цілком очевидне те, що навчання у звичайних класах може задовольнити освітні чи соціальні потреби певної (окремої) дитини, або, якщо це необхідно для благополуччя цієї дитини або інших дітей».

2. Проаналізуйте «Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах». Постанова Кабінету Міністрів України від 15.08.2011 р. № 872. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-p> – Назва з екрану.

Визначте: завдання закладу освіти щодо запровадження інклюзивного навчання; особливості діяльності практичного психолога в умовах інклюзивного навчання.

3. Напишіть есе: «Чому саме батьки повинні мати визначальне право у виборі освітніх послуг для своєї дитини, контролювати, стежити за процесом навчання, брати у ньому участь?»

Тема 3. Сучасна система освітніх послуг для дітей з особливостями психофізичного розвитку

I. Запитання для дискусії :

1. Зазначте позитиви й негативи стихійного інтегрування дітей з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітній простір.

2. Поясніть відмінності між «державоцентристською» та «дитиноцентристською» освітніми системами.

II. Індивідуальні завдання (за вибором)

1. Складіть карту знань «Система освітніх послуг для дітей з особливостями психофізичного розвитку».
2. Підберіть з власного досвіду приклад ситуації, що ілюструє стихійне інтегрування дитини з порушеннями психофізичного розвитку в освітній простір та прокоментуйте його.

Модуль 2. Інклюзивна освіта – від основ до практики

Тема 4. Роль родини в процесі інтегрування дитини з особливими потребами в соціокультурне середовище

I. Запитання для дискусії :

1. Визначте роль батьків в інклюзивному навчанні дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі як членів команди ІПР.
2. Чому інклюзія є вибором сучасних батьків?

3. Окресліть бар'єри на шляху успішної співпраці з батьками дітей з особливими освітніми потребами та запропонуйте шляхи їх вирішення.

4. Опишіть діяльність батьківських громадських організацій в Україні та за кордоном.

II. Індивідуальні завдання:

1. Заповніть «батьківський записник» та обговоріть результати, розподіливши ролі: батька, педагога та психолога.

БАТЬКІВСЬКИЙ ЗАПИСНИК

Моя дитина має успіхи в таких сферах: _____

Ознаки, що вказують на можливі труднощі в навчанні та потребу більшої підтримки: _____

Інформація, яку я можу надати стосовно потреб моєї дитини в навчанні: _____

Зразки запитань, які можна обговорити з учителями дитини:

– Які успіхи моєї дитини у школі в цьому році?

– Чи є у Вас якісь особливі зауваження щодо її навчання або поведінки?

– Як я можу взяти участь а оцінюванні навчальних потреб моєї дитини? Запропонуйте свої питання.

2. Обдумайте ситуацію: до школи, в якій Ви працюєте психологом, привели дитину з особливими освітніми потребами. Розробіть план першої зустрічі з батьками.

3. Напишіть есе на тему: «Роль батьків у спеціальній та інклюзивній освіті».

4. Напишіть есе на тему: «Інклюзія чи сегрегація – роздуми батьків».

5. Підготуйте мультимедійну презентацію помічника-радника для вчителів, батьків, дітей-однолітків, які навчаються разом із дітьми з особливими потребами (категорія учасника освітнього процесу обирається студентом самостійно за власним бажанням).

Тема 5. Особливості діяльності практичного психолога в умовах інклюзивного навчання і виховання в ЗДО

I. Запитання для дискусії:

1. Охарактеризуйте напрями діяльності практичного психолога закладу дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання.

2. Визначте функціональні обов'язки практичного психолога в умовах дошкільної інклюзивної освіти.

3. Розкрийте особливості співпраці практичного психолога з іншим персоналом закладу дошкільної освіти.

II. Індивідуальні завдання (за вибором):

1. Складіть карту знань: «Психолого-педагогічний супровід учасників освітнього процесу в закладу дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання».

2. Складіть карту знань: «Передумови успішної розбудови інклюзивного середовища», скориставшись статтею Тіма Лормана «Сім стовпів підтримки інклюзивної освіти. Як перейти від запитання «Чому?» до запитання «Як?»» і охарактеризувавши кожен зі «стовпів» у малих групах.

3. Обдумайте ситуацію: заклад дошкільної освіти не має ресурсів для надання спеціальних освітніх послуг дитині з особливими освітніми потребами. Яким будуть Ваші дії як практичного психолога для позитивного вирішення цієї ситуації.

Тема 6. Особливості діяльності практичного психолога в умовах інклюзивного навчання в ЗЗО

I. Запитання для дискусії:

1. Охарактеризуйте напрями діяльності практичного психолога закладу загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання

2. Визначте функціональні обов'язки практичного психолога в умовах закладу загальної середньої освіти.

3. Розкрийте особливості співпраці практичного психолога з іншим персоналом закладу загальної середньої освіти.

II. Індивідуальні завдання (за вибором):

1. Опрацюйте статтю Т. Сак «Контроль та оцінювання соціальної компетентності учнів з особливостями психофізичного розвитку в інклюзивному класі», складіть карту знань до цієї статті.

2. Складіть карту знань: «Психолого-педагогічний супровід учасників освітнього процесу у закладі загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання».

3. Складіть карту знань: «Система комплексної корекційно-розвивальної допомоги дітям з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання».

4. Напишіть есе: «Якою, на Вашу думку, має бути інклюзивна школа?»

1.3. Організація самостійної роботи студентів

З метою організації самостійної роботи та забезпечення ефективності підготовки студентам надається можливість виконувати творчі роботи й завдання, що мають пошуковий експериментальний та аналітичний характер. Їх підготовка сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу і формуванню у студентів креативності, критичності й системності світогляду.

Види самостійної роботи:

1. Міні - творча робота (максимальний бал – 10, 1 робота за семестр)

Написання даної роботи передбачає, що студенти досліджують не лише теоретичні аспекти, а й проводять власне пілотажне емпіричне дослідження за методиками (тест, анкета, інтерв'ю тощо). Обсяг – 6-7 сторінок рукопису (може бути друкований текст), план, вступ – 1 сторінка, теоретичний огляд теми – 2 сторінки, результати дослідження за методикою – 2-3 сторінки, список літератури (не менше 3 джерел).

2. Реферат (максимальний бал – 10, 1 робота за семестр)

Дана форма самостійної роботи надає можливість студентам не лише переказувати думки авторів, а й висловлювати власні, тобто передбачає критичний аналіз різних точок зору. Обсяг – 10 сторінок, план, список літератури (не менше 3 джерел).

3. Аналіз монографій (максимальний бал – 5, 1 робота за семестр)

Ця форма самостійної роботи передбачає вміння критично проаналізувати оригінальний текст і зробити власні висновки щодо його актуальності. Обсяг – 3 сторінки.

Теми і завдання для самостійної роботи студентів Тема. Філософські методологічні засади освітньої інтеграції

Заповніть картку. Ідеї філософських напрямів, які мали значний вплив на розвиток освітніх інтонаційних процесів у світі.

<i>Напрямок філософії</i>	<i>Основні філософські ідеї, які мають вплив на розвиток інклюзивної освіти</i>
Діалектико-матеріалістична філософія	
Екзистенціалізм	
Прагматизм	
Постмодернізм	
Феноменологія	
Персоналізм	
Філософська антропологія	
Інший напрямок (на вибір студента)	

Тема. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти

Заповніть картку.

<i>Основні акти</i>	<i>Зміст основних положень</i>
Загальна Декларація ООН про права людини	
Конвенція про права дитини	
Конвенція про права людей з інвалідністю	
Саламанська декларація	
Принципи інклюзивної освіти	
Законодавча освітня база України щодо організації і впровадження інклюзивної освіти	

Тема. Сучасна система спеціальних освітніх послуг для дітей з ООП.

Написати есе: «Чому інклюзивна освіта визначена як найбільш інноваційний рух в освіті 20-го сторіччя?»

Тема. Професійне співробітництво у закладі дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання.

Складіть карту знань «Бар'єри в розвитку професійного співробітництва та шляхи їх подолання».

Тема. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання.

Підготуйте доповідь на тему: «Практичний психолог загальноосвітнього навчального закладу: десять кроків до вдосконалення».

Тема. Роль родини у впровадженні інклюзивної освіти.

Поміркуйте та уявіть помічник-радник у вигляді Word-документу для:

- вихователів, які працюють в інклюзивній групі;
- батьків, які виховують дітей з ООП;

Тема. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного навчання у ЗДО

Складіть карту знань: «Алгоритм психолого-педагогічного супроводу дошкільника в умовах інклюзивного виховання».

Тема. Психолого-педагогічний супровід учнів з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного навчання у ЗЗО

Складіть карту знань: «Алгоритм психолого-педагогічного супроводу учня ... віку в умовах інклюзивного навчання».

V. Контроль якості знань студентів **СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО** **КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ**

Навчальні досягнення студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» із дисципліни «Основи інклюзивної освіти» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1	Виконання модульної контрольної роботи (25)	50
2	Виконання практичного завдання (5)	35
3	Виконання завдання для самостійної роботи (5)	15
	Підсумковий рейтинговий бал	100

5.2. Форми і методи підсумкового контролю

Питання до заліку

1. Історичне підґрунтя інклюзивної освіти.
2. Соціальна та медична моделі порушень.
3. Класифікація порушень психофізичного розвитку у дітей.
4. Основні принципи інклюзивної освіти.
5. Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти.
6. Досвід зарубіжних країн з впровадження інклюзивної освіти.
7. Освітні закони України та нормативно-правові положення стосовно навчання дітей з особливими потребами.
8. Визначення понять «інтеграція», «соціальна інтеграція», «освітня інтеграція», «інклюзія», «інклюзивна освіта», «інклюзивне навчання», «порушення психофізичного розвитку», «особливі потреби».
9. Характеристика спеціальної інклюзивної освіти та її ресурсні можливості.
10. Професійне співробітництво як одна з основних умов ефективного інклюзивного навчання і виховання дітей з психофізичним и порушеннями.
11. Науково-методичні основи професійного співробітництва в інклюзивному навчальному закладі.
12. Психолого-педагогічні особливості професійного співробітництва.
13. Організація професійного співробітництва в інклюзивній школі.
14. Бар'єри в розвитку професійного співробітництва.
15. Організація діяльності міждисциплінарної команди спеціалістів. Специфіка співробітництва різних фахівців в інклюзивній школі.
16. Роль сім'ї в процесі інтегрування дитини з особливими потребами в загальноосвітнє середовище.
17. Психолого-педагогічні умови формування батьківської компетентності у родинах дітей з порушеннями психофізичного розвитку.
18. Корекційно-розвивальна робота та її значення у процесі навчання дітей із порушеннями психофізичного розвитку.
19. Основні принципи корекційно-розвивальної роботи.
20. Шляхи забезпечення корекційного компоненту інклюзивної освіти. Алгоритм визначення корекційних цілей.
21. Корекційно спрямовані методики навчання. Засоби корекції, що впроваджуються в освітніх закладах з інклюзивною освітою.
22. Співпраця фахівців як умова успішності інклюзивного навчання.
23. Курикулум (навчально-методичне забезпечення інклюзивної освіти): визначення та складові.
24. Загальноосвітні, спеціальні та корекційно-розвивальні програми, їх адаптація та модифікація.
25. Індивідуальний навчальний план як складова курикулуму. Аналіз основних компонентів індивідуального навчального плану.
26. Оцінювання навчальних досягнень та розвитку учнів з особливими освітніми потребами. Особливості безбального оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами.
27. Портфоліо – технологія якісного оцінювання навчальних досягнень.
28. Диференційоване викладання як засіб задоволення навчальних потреб усіх учнів.
29. Завдання і зміст психолого-педагогічного супроводу в умовах інклюзивного навчання. Алгоритм діяльності практичного психолога в інклюзивному закладі дошкільної освіти.

30. Завдання і зміст психолого-педагогічного супроводу цих дітей у закладах загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання. Алгоритм діяльності практичного психолога та його функції в інклюзивному освітньому середовищі.

ВІІ. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

1. Байда Л.Ю. Інвалідність та суспільство: [навч.-метод. посіб.] / Л.Ю. Байда, О.В. Красюкова-Еннс, С.Ю. Буров та ін. / За заг. ред. Л.Ю. Байди, О.В. Красюкової-Еннс. – К., 2012. – 216 с.
2. Данілявічуте Є.А. Закономірності виникнення, сутність та місце інклюзії у єдиній системі освіти в Україні // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №1 (65). – 2013. – С. 2-8.
3. Єфімова С.М. Лідерство та інклюзивна освіта: [навч.-метод. посіб.] / С.М. Єфімова, С.В. Королук / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. – 164 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
4. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: [практ. посіб.] / [Тім Лорман, Джоан Демплер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с.
5. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
6. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 273 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
7. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко. – К.: «АТОПОЛ», 2010. – 96 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
8. Колупаєва А.А. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Е.А. Данілявічуте, С.В. Литовченко. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 197 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
9. Колупаєва А.А. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Н.З. Софій, Ю.М. Найда - К.: 2007. – 128 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ussf.kiev.ua/ieeditions/?page_nom - Назва з екрану
10. Конвенція ООН про права людей з інвалідністю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_g71 - Назва з екрану
11. Лорман Т. Сім стовпів інклюзивної освіти. Як перейти від запитання «Чому?» до запитання «Як?» // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №3 (57). – 2010. – С. 3-11.
12. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами / Дитина. Програма навчання і виховання дітей дошкільного віку від двох до семи років / Наук. кер. програмою: О.В. Проскура, Л.П. Кочина, В.У. Кузьменко, Н.В. Кудикіна. / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доопр. та доп. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2012. – С. 94-99, 162-165, 239-243, 399-406.
13. Мартинчук О.В. Діти з особливими освітніми потребами / О.В. Мартинчук, В.М. Вертугіна // Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» / наук. кер. проекту: В.О. Огнев'юк; наук. ред. Н.В. Кудикіна, В.У. Кузьменко; авт. кол. Е.В. Белкіна, Н.І. Богданець-Білооскаленко, О.Л. Богініч, З.Н. Борисова, М.С. Вашуленко та [ін.] / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доопр. та доп. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – С. 291-307.
14. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для 50 студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – 288 с.
15. Найда Ю.М. Соціальна інклюзія. Стандарти громадсько-активної школи: соціальна інклюзія [метод. посіб.] / Ю.М. Найда, Ткаченко Л.М. - К: ТОВ «Видавничий Дім «Плеяди», 2012.- 68с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ussf.kiev.ua/iearticles/72> - Назва з екрану
16. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – 307 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
17. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: [навч.-метод. посіб. у 9 книгах] / За заг. ред. Колупаєвої А.А. – К., ТОВ ВПЦ «Літопис-XX», 2010. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
18. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, принятые Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7-10 июня 1994. – К., 2000. – 21 с.
19. Сак Т. Контроль та оцінювання соціальної компетентності учнів з особливостями психофізичного розвитку в інклюзивному класі // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №4 (58). – 2010. – С. 8-11.

Додаткові друківані джерела

1. Выготский Л.С. Собр. соч. в 6-ти т. / Л. С. Выготский. – М.: Изд-во Акад. пед. наук, 1983. – Т. 5. Основы дефектологии / Под ред. Т.А. Власовой. – 1983.– 369 с.
2. Даниелс Е. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів. // Е. Деніелс, К. Стаффорд – Львів: Т-во «Надія», 2000.– 255 с.
3. Данілявічуте Е.А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / Е.А. Данілявічуте, С.В. Литовченко / За заг. ред. А.А. 51 Колупаєвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 360 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

4. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» // Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 2. – С. 252-258.

5. Закон України «Про охорону дитинства» // Відомості Верховної Ради. – 2001. – № 30. – С. 142-150.

6. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» // Відомості Верховної Ради. – 2006. – № 2-3. – С. 36-42.

7. Інклюзивна освіта в Україні: здобутки, проблеми та перспективи. Резюме аналітичного звіту за результатами комплексного дослідження [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lokachiosvita.ucoz.ua/RMPK/inkluzivna_osvita_v... - Назва з екрану

8. Малофеев Н.Н. Современный этап в развитии системы образования в России: результаты исследования как основа для построения программы развития // Дефектология. – 1997. – № 6. – С. 3-14.

9. Мартинчук О.В. Формування толерантності як складової професійно-педагогічної підготовки студентів до роботи в інклюзивних закладах освіти // Сучасні стратегії університетської освіти: якісний вимір: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (28-29 березня) / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка та ін.; за заг. ред. В.О. Огнев'юка [редкол.: В.О. Огнев'юк, В.П. Андрущенко, Л.Л. Хоружа, О.М. Олексюк, О.В. Уваркіна, Н.М. Віннікова]. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – С. 914-919.

10. Моклович Ю.Я. Інклюзивна форма освіти: досвід колективу загальноосвітнього навчального закладу // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №1 (65). – 2013. – С. 40-44. 52

11. Лупарт Дж. Шкільна реформа в Канаді: перехід від роздільних систем освіти до інклюзивних шкіл / Джуді Лупарт, Чарльз Веббер // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №1 (55). – 2010. – С. 6-11.

12. Порядок комплектування дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу / Наказ Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я від від 27.03.2006. – № 240/ 165. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=6265> – Назва з екрану.

13. Сак Т.В. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі: [навч. курс та наук.-метод. посіб.]. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. – 168 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

14. Сак Т.В. Технологія зворотного зв'язку в інклюзивному навчанні // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №4 (64). – 2012. – С. 2-5.

15. Синьов В., Шевцов А. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні // Дефектологія. – № 2. – 2004. – С. 6-11.

16. Спеціальна педагогіка: [понятійно-термінологічний словник] / За ред. акад. В.І. Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.

19. Таранченко О.М. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / О.М. Таранченко, Ю.М. Найда / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 124 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

20. Таранченко О.М. Діти з порушеннями слуху в інклюзивному закладі // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №4 (58). – 2010. – С. 3-8.

21. Таранченко О.М. Тенденції сучасної освіти: роль педагога у створенні ефективної інклюзивної школи // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №1 (59). – 2011. – С. 18-24. 23. Як зробити школу інклюзивною. Досвід проектної діяльності: [метод. посіб.] / Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» / Уклад. С. Єфімова. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2012». – 152 с.

Інтернет-джерела

1. Аналіз законодавства України щодо відповідності міжнародним вимогам забезпечення рівних прав у здобутті освіти для дітей з особливими потребами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.educationinclusive.com/materiali-shho-prisvyacheni-inkluzivnij/> - Назва з екрану

2. Василенко О.М. Соціально-педагогічна робота з учнями з особливими потребами в загальноосвітній школі інклюзивної орієнтації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vmurol.com.ua/upload/publikatsii_54/Problemi_studentiv_z_invalidnistyu/pdf/Vasilenko_Soc_ped_robota.pdf (дата звернення: 06.08.2013). – Назва з екрану.

3. Вебер Чарльз. Інтегрування дитини з аутизмом до навчання у масовому навчальному закладі: досвід однієї школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ussf.kiev.ua/iearticles/129/1/> - Назва з екрану.

4. Довідник видань проекту «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні»: мат-ли Міжнародної конференції «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні: знання, практика та політика» (11-12 лютого 2013 р., Київ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvitportal.lviv.ua/portal/doc/Довідник_видань_проекту.pdf – Назва з екрану.

5. Єфімова С.М. Як зробити школу інклюзивною?: [практичний посіб. для адміністрації загальноосвітніх навчальних закладів] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.education-inclusive.com> – Назва з екрану.

6. Конвенція ООН про права людей з інвалідністю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_g71 - Назва з екрану

7. Концепція розвитку інклюзивної освіти // Наказ МОН України від 01.10.2010 р. № 912 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://firstedu.org.ua/index.php>. – Назва з екрану.

8. Мартинчук О.В. Вплив філософського знання на розробку проблеми освітньої інтеграції дітей з особливими потребами / Современная наука: тенденции развития Международная научная конференция (5-7 июля, 2013 г., Будапешт) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://scaspee.com/conference-bdquomodern-science-tendenciesof-developmentrdquo.htm> – Назва з екрану.

9. Мартинчук Е.В. Особенности организации и обеспечения инклюзивного обучения в общеобразовательных учебных заведениях Украины // Педагогика и психология: [научно-методический журнал] / Глав. ред. С.Ж. Пралиев / Казахский Национальный педагогический университет имени Абая. – Алматы. – №1 (14). – 2013. – С. 6-10. http://www.kaznpu.kz/docs/1_2013.pdf#page=6.

10. Мартинчук О.В. Підготовка майбутніх педагогів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти // Вісник психології і педагогіки: [Електронний ресурс]: Збірник наук. праць / Педагогічний інститут Київського університету імені Бориса Грінченка, Інститут психології і соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка. – Випуск 8. – К., 2012. – Режим доступу до збірника: <http://www.psyh.kiev.ua>.

11. Миронова С.П. Корекційно-педагогічний супровід інклюзивної освіти // 56 Матеріали інтернет-конференції / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fkspp.at.ua/konf2/mironova_s.p..pdf – Назва з екрану.

12. Організація навчально-виховного процесу в умовах інклюзивного навчання / Інструктивно-методичний лист МОН, молоді та спорту № 1/9-384 від 18.05.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/29627/ – Назва з екрану.

13. Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах // Постанова Кабінету Міністрів України від 15.08.2011 р. № 872. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-p> – Назва з екрану.

14. Про затвердження заходів щодо впровадження інклюзивного навчання в дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах на період до 2015 року / Наказ Міністерства освіти й науки України № 1034 від 23.07.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1034729-13> – Назва з екрану.

15. Про організацію психологічного і соціального супроводу в умовах інклюзивного навчання / Лист МОНмолодьспорт № 1/9-529 від 26.07.12 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/30376/ – Назва з екрану.

16. Назарова Н.М. Теоретические и методологические основы образовательной интеграции / Наталья Михайловна Назарова / Инклюзивное образование: методология, практика, технологии // Мат-лы Международной научно-практической конференции (20-22 июня 2011 г., Москва) / Моск. гор. психол.- пед. ун-т; Редкол.: С. В. Алехина и др. – М.: МГППУ, 2011. – С. 7-9. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.inclusiveedu.ru/content/File/konf/sbornik_kon_22_iyunya.pdf – Название с экрана.

17. Семаго М.М. Междисциплинарное взаимодействие специалистов инклюзивного образования / М.М. Семаго, Н.Я. Семаго. – [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://www.f-nashideti.ru/inclusiya/182-mezhdisciplin.html> – Название с экрана.

18. сайт Всеукраїнського фонду «Крок за кроком» - Електронний ресурс: www.ussf.kiev.ua/ieeditions/ –

19. сайт Інституту спеціальної педагогіки НАПН України – Електронний ресурс: www.ispukr.org.ua

20. сайт канадсько-українського проекту «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» www.education-inclusive.com/materiali-shho-prisvyacheni-inklyuzivnij/

Навчально-методична карта дисципліни **Психологічний супровід інклюзивного навчання**

Всього - 90 год., індивідуальні – 9 год., самостійна робота – 81 год., 4 – семестр, залік.

Модуль									
Дати індивідуальних занять	08.02	15.02	22.02	01.03	15.03	29.03	12.04	26.04	17.05
Теми індивідуальних занять	Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи	Інклюзія – стратегія міжнародного та українського законодавства	Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі	Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі	Роль родини в процесі інтегрування дитини з особливими потребами в соціокультурне середовище	Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання	Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного процесу в ЗДО	Соціально-педагогічний супровід дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного процесу в ЗСО	Підсумкове
Самостійна робота									
Види контролю			Модуль 1						Модуль 2
Залік									